

## KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 16/2005 rd

### Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om Rundradion Ab samt om upphävande av 5 kap. i lagen om statens te- levisions- och radiofond

#### INLEDNING

##### *Remiss*

Riksdagen remitterade den 26 april 2005 en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om Rundradion Ab samt om upphävande av 5 kap. i lagen om statens televisions- och radiofond (RP 43/2005 rd) till kommunikationsutskottet för beredning.

##### *Sakkunniga*

Utskottet har hört

- biträdande avdelningschef Liisa Ero och konsultativ tjänsteman Maaret Suomi, kommunikationsministeriet
- programdirektör Seppo Niemelä, justitieministeriet

- direktör Markku Tapio, handels- och industriministeriet
- direktör Jorma Koivunmaa, Kommunikationsverket
- förvaltningsrådets ordförande Mika Lintilä, verkställande direktör Mikael Jungner och förvaltningsdirektör Jussi Tunturi, Rundradion Ab
- direktör Jorma Miettinen, Television Förbundet i Finland
- direktör Satu Kangas, Mediernas Centralförbund
- ordförande Hannu Lilja, För Publiken.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- MTV Ab
- Ruutunelonen Oy Ab
- Finlands Näringsliv.

#### PROPOSITIONEN

I Rundradion Ab:s allmännyttiga uppgifter föreslås preciseringar bl.a. i fråga om utbud på underhållningsprogram och program avsedda för barn samt stöd för tolerans och kulturell mångfald. Arbetsfördelningen mellan Rundradion Ab:s styrelse och förvaltningsråd preciseras. Uppgiften att välja verkställande direktör för Rundradion Ab överförs till styrelsen. Till förvaltningsrådets uppgifter hör fortfarande att be-

sluta om omfattningen av och riktlinjerna för Rundradion Ab:s verksamhet samt att övervaka fullgörandet av den allmännyttiga verksamhet som i lag föreskrivits för bolaget. Förvaltningsrådet ska välja bolagets styrelse, vars medlemmar ska företräda mångsidig och med tanke på bolagets centrala uppgifter och verksamhet viktig sakkunskap. Styrelsemedlemmarna får inte vara medlemmar i förvaltningsrådet och inte hel-

ler höra till företagets operativa ledning. Vidare upphävs 5 kap. i lagen om statens televisions- och radiofond. Utövare av televisionsverksamhet är inte längre skyldiga att betala koncessionsavgift efter den slutliga övergången till di-

gital televisionsverksamhet. Lagen om ändring av lagen om Rundradion Ab avses träda i kraft den 1 januari 2006. Lagen om upphävande av 5 kap. i lagen om statens televisions- och radiofond avses träda i kraft den 1 april 2008.

## UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

### *Allmän motivering*

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning anser utskottet propositionen behövlig och ändamålsenlig. Utskottet tillstyrker lagförslaget med följande anmärkningar och ändringsförslag.

### **Utnämmande av styrelse**

Enligt propositionen föreslås ett uttryckligt förbud mot att styrelsemedlemmar kunde vara medlemmar i förvaltningsrådet eller höra till företagets övriga operativa ledning. Utskottet anser att förbudet klargör ansvarsfördelningen dels mellan styrelsen och den underlydande operativa ledningen, dels mellan styrelsen och det övervakande förvaltningsrådet. Därför tillstyrker utskottet det föreslagna förbudet.

Enligt propositionen ska förvaltningsrådet vid valet av styrelse se till att styrelsen företräder båda språkgrupperna och har tillräckligt mångsidig sakkunskap. I fråga om Rundradion Ab kan det i synnerhet bli fråga om sakkunskap som anknyter till allmännyttig verksamhet, företagsledning, ekonomi, kommunikation, kommunikationsteknologi och kännedom om kulturliv och bildning. Med tanke på Rundradion Ab:s verksamhet är det viktigt att styrelsemedlemmarna företräder en maximal sakkunskap på olika områden, på så sätt att denna kunskap är förenad med sakkunskap om den allmännyttiga verksamheten.

Den parlamentariska arbetsgruppen för televisionsverksamhet och Rundradion Ab i Finland 2010 rekommenderade med hänvisning till god förvaltningsledning att medlemmar till Rundradion Ab:s styrelse inte får väljas ur organ som bevakar företagets verksamhet. Rundradion Ab ska

vara underställd riksdagens övervakning och ansvar, och därför föreslås i lagen inga bestämmelser som kunde inskränka på friheten att besluta om medlemmarna i företagets styrelse i vidare utsträckning än det som föreslås. Utskottet bifaller den riktlinje som valts i propositionen, att det av riksdagen valda förvaltningsrådets frihet att besluta om medlemmarna i styrelsen inte begränsas mer än i det aktuella förslaget. Utskottet anser att förvaltningsrådet som underlyder riksdagen måste ha suverän beslutanderätt för att ägarstyrningen baserad på de allmännyttiga uppgifterna ska gå att genomföra. Utskottet upprepar sitt i många sammanhang framförda konstaterande att enligt det till fördraget om upprättandet av europeiska gemenskapen fogade protokollet om allmännyttig rundradioverksamhet i medlemsstaterna anknyter offentlig rundradioverksamhet direkt till de demokratiska, sociala och kulturella behoven i varje samhälle liksom till behovet att trygga värdepluralism i informationsförmedlingen. Ägarstyrningen ska stå som garant för att den allmännyttiga uppgiften utfaller på ett för samhället adekvat sätt.

### **Allmännyttig verksamhet**

Enligt 7 § 1 mom. i lagen om Rundradion Ab är bolagets uppgift att tillhandahålla ett heltäckande televisions- och radioprogramutbud jämte special- och tilläggstjänster för alla på lika villkor. Enligt definitionen på allmännyttig verksamhet avser ett heltäckande utbud alla programtyper då ingen enskild programtyp exkluderas. I paragrafens 2 mom. förtecknas de uppgifter som särskilt ska ingå och beaktas i det allmännyttiga teve- och radioutbudet. I förteckningen betonar utskottet särskilt bildnings- och

jämställdhetsaspekter, möjligheten till lärande och självutveckling, barnprogram samt andakter och skyldigheten att behandla de finskspråkiga och svenskspråkiga medborgarna på lika grunder i programverksamheten och tillhandahålla tjänster på samiska, romani och teckenspråk och i tillämpliga delar även för andra språkgrupper i landet. Vid hörande av sakkunniga har man kritiserat den heltäckande allmännyttiga uppgiften och framhållit att uppgiften enligt kommissionens meddelande om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på radio och TV i allmänhetens tjänst måste vara tydligt avgränsad för att medlemsstatens myndigheter effektivt ska kunna övervaka att uppgiften utförs.

Det till fördraget om upprättandet av europeiska gemenskapen fogade protokollet fastställde som bas för definitionen av offentlig rundradioverksamhet tre centrala principer. För det första anknyter offentlig rundradioverksamhet till medlemsstaternas behov och de kan själva avgöra dess innehåll. För det andra anknöts offentlig rundradioverksamhet till medlemsstaternas sociala, demokratiska och kulturella behov. För det tredje ska definitionen stödja värdepluralism i informationsutbudet. Utskottet konstaterar att lagens definition på den allmännyttiga uppgiften bör tolkas i enlighet med dessa grundförutsättningar. Således begränsar de principen om ett heltäckande utbud i fråga om programinnehållet.

Definitionen på den allmännyttiga uppgiften enligt lagen om Rundradion Ab överensstämmer med kriterierna i kommissionens meddelande om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på radio och TV i allmänhetens tjänst då man bedömer statsstödet tillämplighet med stöd av 86 artikeln 2 punkten i fördraget om upprättandet av europeiska gemenskapen. Enligt meddelandet begränsas kommissionens uppgift vid definition av den allmännyttiga uppgiften inom området för rundradioverksamheten till övervakning av klara fel. Enligt en utredning som utskottet tagit del av kan man betrakta som ett klart fel att uppgiften omfattar funktioner som inte skäligen kan anses uppfylla samhällets demokratiska, sociala och kulturella behov enligt protokollet till grundläggningfördraget, såsom elektronisk

handel. Dessutom har den allmännyttiga uppgiften officiellt anförtrotts ett enda företag och utförandet övervakas av ett opartiskt organ. I meddelandet konstateras ytterligare att enligt gängse praxis för EG-domstolen får metoderna för utförande av den allmännyttiga uppgiften inte onödigtvis förorsaka snedvridning i handel, då man samtidigt beaktar utförandet av den allmännyttiga uppgiften.

Utskottet konstaterar att kommissionens meddelande om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på radio och TV i allmänhetens tjänst inte hindrar att man definierar den allmännyttiga uppgiften som heltäckande utbud. Programutbudet inom ramen för den allmännyttiga uppgiften kan vara så kallat heltäckande utbud då det nationellt anses motiverat. Med heltäckande utbud avses här att programmet inom den allmännyttiga uppgiften omfattar alla typer av program, såväl informativa, pedagogiska som underhållande. Både de europeiska och de nationella målen inom radio och TV i allmänhetens tjänst, såsom att trygga individens yttrandefrihet, möjliggör att programutbudet inom ramen för den allmännyttiga uppgiften kan ha karaktär av heltäckande utbud. Med hänvisning till det ovan anförda anser utskottet att den allmännyttiga uppgiften inte kan klassificeras i vissa programtyper och att inga programtyper heller bör uteslutas i den allmännyttiga uppgiften. Kategorin stimulerande underhållning måste dock fylla samhällets ovan nämnda demokratiska, sociala och kulturella behov. Även med underhållningens medel kan man erbjuda medborgarna programinnehåll som harmonierar med samhällets intressen.

### Koncessionsavgiften

För att trygga Rundradion Ab:s allmännyttiga uppgift rekommenderar utskottet återhållsamhet i fråga om att avstå från koncessionsavgifter i de riktlinjer som de parlamentariska arbetsgrupperna, arbetsgruppen för förbättring av televisionsverksamhetens verksamhetsförutsättningar respektive Televisionsverksamhet och Rundradio i Finland 2010, har lagt fram. Rundradion Ab:s fi-

nansieringsställning och bolagets plan för balansering av ekonomin, som sträcker sig till 2008, skulle inte gå att genomföra om man avstod från koncessionsavgifterna före den slutliga övergången till digital teve år 2007. Rundradion Ab:s finansiering och genomförandet av den allmännyttiga uppgiften i sin nuvarande form skulle kräva en omedelbar höjning av TV-licensavgiften om koncessionsavgiften avskaffas snabbare än enligt propositionen.

### Detaljmotivering

6 §. Förvaltningsrådets uppgifter. Utskottet har behandlat berättelserna från Rundradion Ab:s förvaltningsråd om bolagets verksamhet 2003 och 2004 och med anledning av dem avgett betänkandena KoUB 21/2004 rd och KoUB 12/2005 rd. Utskottet har ansett det nödvändigt att riksdagen utifrån förvaltningsrådets berättelse regelbundet kan behandla Rundradions verksamhet och på så sätt styra bolaget som underlyder riksdagen, särskilt i Rundradions aktuella omläggningsskede. I framtiden ser dock utskottet inte samma behov av att behandla bolagets verksamhet utifrån en årlig berättelse. Därför föreslår utskottet att förvaltningsrådet ska avge sin berättelse vartannat år så att ingen separat berättelse ges för 2005. Därefter ska berättelsen omspänna Rundradion Ab:s verksamhet för två år åt gången. Därför preciseras 1 mom. 4 punkten i ikraftträdandebestämmelsen på motsvarande sätt.

Utskottet har gjort motsvarande ändring i momentets ordalydelse.

*Ikraftträdandebestämmelsen.* På grund av ändringen av 6 § 1 mom. 4 punkten om berättelsen

föreslås att ikraftträdandebestämmelsen kompletteras med ett nytt 2 mom., enligt vilket 4 punkten tillämpas första gången i fråga om berättelsen för 2005 och 2006. Därmed blir 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen 3 mom.

### Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår kommunikationsutskottet

*att lagförslagen i övrigt godkänns enligt propositionen, men 6 § och ikraftträdandebestämmelsen i lagförslag 1 med ändringar (Utskottets ändringsförslag).*

### Utskottets ändringsförslag

#### 6 §

#### *Förvaltningsrådets uppgifter*

På förvaltningsrådet ankommer att  
(1—3 punkten som i RP)

4) *vartannat år* efter att ha hört Sametinget i ärendet lämna riksdagen en berättelse om hur den allmännyttiga verksamheten har genomförts *under två verksamhetsår,*

(5—7 punkten som i RP)

(2 och 3 mom. som i RP)

(1 mom. som i RP)

*Bestämmelserna i 6 § 1 mom. 4 punkten tillämpas första gången på berättelsen för 2005 och 2006. (Nytt)*

(3 mom. som 2 mom. i RP)

Helsingfors den 7 juni 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Markku Laukkanen /cent  
vordf. Matti Kangas /vänst  
medl. Leena Harkimo /saml  
Saara Karhu /sd (delvis)  
Marjukka Karttunen /saml  
Inkeri Kerola /cent (delvis)  
Risto Kuisma /sd (delvis)  
Reino Ojala /sd  
Erkki Pulliainen /gröna

Eero Reijonen /cent (delvis)  
Pertti Salovaara /cent  
Arto Seppälä /sd  
Timo Seppälä /saml (delvis)  
Harry Wallin /sd  
Lasse Virén /saml  
Raimo Vistbacka /saf  
ers. Reijo Paajanen /saml  
Lyly Rajala /saml (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.

## RESERVATION

**Motivering**

Propositionen baserar sig på förslaget "Public service i radio och tv 2010" av en arbetsgrupp under ledning av Seppo Niemelä. I lagförslaget i arbetsgruppens promemoria ingår en paragraf om Rundradion Ab:s styrelse. Arbetsgruppen ger i sammanhanget sin enhälliga rekommendation (s. 62): "Med hänvisning till god förvaltningssed rekommenderar arbetsgruppen att man inte väljer medlemmar till bolagets styrelse ur organ som övervakar bolagets verksamhet." Sådana är riksdagen, statsrådet och förvaltningsrådet.

Arbetsgruppens rekommendation är god och värd att understöda. Denna utmärkta princip bör vara synlig också i formuleringen av den aktuella paragrafen. Det innebär att stadsrådsmedlemmar och riksdagsledamöter i likhet med medlemmar i förvaltningsrådet ska uteslutas ur Rundradion Ab:s styrelse. Vi framställer ett ändringsförslag i denna avsikt.

**Förslag**

Med stöd av det ovan anförda föreslår vi

*att lagförslaget godkänns i övrigt enligt betänkandet, men 6 a § 1 mom. med följande ändring:*

**Reservationens ändringsförslag**

## 6 a §

Bolaget skall ha en styrelse med minst fem och högst åtta medlemmar vilka inte får vara medlemmar av statsrådet, riksdagsledamöter eller medlemmar i förvaltningsrådet och inte heller höra till bolagets övriga högsta ledning.

Helsingfors den 7 juni 2005

Erkki Pulliainen /gröna  
Raimo Vistbacka /saf